■ **Ilustracja 11.** Jeszcze w czasie trwania okupacji sformułowano na arenie międzynarodowej zasady postępowania wobec ludności niemieckiej mieszkającej na terenach przyłączonych do Polski. Edward Ochab, jako Generalny Pełnomocnik Rządu RP dla Ziem Odzyskanych, wydał 25 czerwca 1945 r. instrukcję w tej sprawie. Nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania musiał być doręczony wysiedlanemu 24 godziny przed terminem zgromadzenia w punkcie zbornym. Wysiedlany mógł zabrać ze sobą bagaż ręczny i 500 marek. Decyzja o przeniesieniu ludności polskiej na tereny po Odrę zapadła ostatecznie na konferencji poczdamskiej we wrześniu 1945 r. Zdecydowano o konieczności jak najszybszego usunięcia Niemców z tych terenów. Postulaty te były zgodne z ówczesnymi nastrojami społeczeństwa polskiego, które po okresie okupacji hitlerowskiej nie widziało możliwości współistnienia z Niemcami w jednym państwie. Część ludności niemieckiej uciekła wraz z cofającą się armią, szacuje się jednak, że po ustaleniu granic w Polsce pozostało ok. 3,5 mln Niemców. Na terenie Gdańska 30 czerwca 1945 r. przebywało 123,9 tys. Niemców i 8,5 tys. Polaków.

Na przedstawionym zdjęciu widać grupę ludności niemieckiej oczekującej prawdopodobnie na transport z Polski. Nietrudno dostrzec, że przesiedleńcy mają przy sobie skromny dobytek, oraz że nie zagwarantowano im nawet najmniejszych udogodnień w czasie oczekiwania na transport. Mimo, że ubiór oczekujących wskazuje na chłodny dzień, ludzie siedzą na ziemi, przykryci jedynie prowizorycznymi kocami. Pozostałe po nich mienie miało zostać przekazane ludności polskiej (aby zapobiec szabrownictwu i dewastacji, do których i tak doszło). Wysiedlanie ludności niemieckiej z Gdańska rozpoczęto w lipcu 1945 r. Niemcom wydawano specjalne dowody osobiste i poddano obowiązkowi pracy. Zorganizowano komisje weryfikacyjne, które miały wydawać zaświadczenia o przynależności do narodu polskiego. Zmasowany charakter przesiedlenia i jego gwałtowne tempo powodowały negatywne następstwa, łącznie z wysoką śmiertelnością wśród przewożonych Niemców.
– K.C.–

Fotografia ilustruje łamanie prawa do:
- ◇ wyboru miejsca zamieszkanias,
- ◇ ochrony przed dyskryminacją mniejszości narodowych,
- ◇ ochrony własności prywatnej.

11. Rok 1945, Gdańsk. Grupa Niemców w trakcie przesiedlania. Fot. NAC